

НЮТОНЪ.

Прѣди сто и пятьдесятъ години живѣлъ у Англіѣ единъ духовитъ чловѣкъ и великъ ученъ, по имя Исаакъ Нютонъ, кой-то ся родилъ въ 1642 а умрѣлъ въ 1727 л. Той былъ толкова уменъ и толкова много знаялъ, что-то чясто и у най-просты прѣдмѣты съзиралъ и намиралъ това, что-то не видвали прѣди него хыляды хора. Еднажъ Нютонъ у градинж-тж си видѣлъ, че яблъка ся откъснжла та паднжла на земж-тж. Въ ума му ся родилъ въпросъ: зачто яблъка-та, кога ся откъсне отъ клона, пада на земж-тж, а не полита нагорѣ или на странж? Нютонъ знаялъ, че всяко явленіе трѣбува да си има причинж, и попыталъ себе си: Коя е причина-та, по кож-то всичкы тѣла падать на земж-тж, а не лѣтятъ на горѣ или не остоятъ да висять на въздухъ? Нютонъ много мыслилъ за това просто явленіе, на кое-то до тогава никой не обръщаль вниманіе, и най-сѣтнѣ рѣшилъ че у земж-тж трѣбува да ся намира такъва привлѣкательна сила, какъж-то отдавна хора-та были забѣлѣжили у магнита, съ тжж разликж само, че магнитъ-тъ тегли камъ себе само желѣзо и стоманж, а земя-та тегли всичкы тѣла, и тврѣды и мокры, — и водж-тж, кой-то по това не ся излива изъ морета-та, и въздуха, кой-то по това не ся распръсва изъ пространство-то.

Нютонъ не ся сирѣлъ на това рѣшеніе; той ся заловилъ да наблюдава по-нататкъ и наскоро забѣлѣжилъ, че не само земя-та тегли камъ себе всичкы тѣла, нъ че и всяко тѣло тегли камъ себе друго и послѣ ся убѣдилъ, че всичкы тѣла ся теглятъ едно друго, и че ако камыкъ-тъ не лѣти камъ другъ камыкъ ближенъ до него, то това става само по това, че привлѣкательна-та сила на земж-тж е толкова пжти по-голѣма отъ привлѣкательнж-тж силж на камыка, колко-то пжти земно-то клжбо е по-голѣмо отъ самый камыкъ, сирѣчь нѣколко стотины милліона пжти. Кога едно дѣтя тегли колца, а друго земе да гы задрьжя отдырѣ, то отъ двама-та кой-то е по-ягкъ, той ще потегли колца-та камъ себе. Така сжщо всичкы тѣла по земж-тж ако и да ся теглятъ едно камъ друго, нъ тѣхна-та привлѣкательна сила помежду имъ, наспротивъ привлѣкательнж-тж силж на земж-тж, е тако-рѣчи ничто; за това тѣла-та ся и теглятъ